కృష్ణ యజుర్వేదీయ తైత్తిరీయ సంహితా

॥అథ ప్రథమ కాణ్డే సప్తమః ప్రశ్నః॥

హరిః ఓమ్॥ పాకయజ్ఞం వా అన్వాహితాగ్నేః పశవ ఉప తిష్ఠన్త ఇడా ఖలు వై పాకయజ్ఞః సైషాఽన్తరా ప్రయాజానూయాజాన్ యజమానస్య లోకేఽవహితా తామాహ్రియమాణామభి మన్త్రయేత సురూపవర్షవర్ణ ఏహీతి పశవో వా ఇడా పశూనేవోప హ్వయతే యజ్ఞం వై దేవా అదుహ్రన్ యజ్ఞోఽసురాగ్ం అదుహత్తేఽసురా యజ్ఞదుగ్ధాః పరాఽభవన్ యో వై యజ్ఞస్య దోహం విద్వాన్ [౧] యజతేఽప్యన్యం యజమానం దుహే సా మే సత్యాఽఽశీరస్య యజ్ఞస్య భూయాదిత్యాహైష వై యజ్ఞస్య దోహస్తేనైవైనం దుహే ప్రత్తా వై గౌర్దుహే ప్రత్తేడా యజమానాయ దుహ ఏతే వా ఇడాయై స్తనా ఇడోపహూతేతి వాయుర్వత్సో యర్హి హోతేడాముపహ్వయేత తర్హి యజమానో హోతారమీక్షమాణో వాయుం మనసా ధ్యాయేన్ [౨] మాత్రే వత్సముపావసృజతి సర్వేణ వై యజ్ఞేన దేవాః సువర్గం లోకమాయన్ పాకయజ్ఞేన మనురశ్రామ్యత్సేడా మనుముపావర్తత తాన్దేవాసురా వ్యహ్వయన్త ప్రతీచీం దేవాః పరాచీమసురాః సా దేవానుపావర్తత పశవో వై తద్దేవానవృణత పశవోఽసురానజహుర్యం కామయేతాఽపశుః స్యాదితి పరాచీం తస్యేడాముప హ్వయేతాఽపశురేవ భవతి యం [3] కామయేత పశుమాన్థ్స్యాదితి ప్రతీచీం తస్యేడాముప హ్వయేత పశుమానేవ భవతి బ్రహ్మవాదినో వదన్తి స త్వా ఇడాముప హ్వయేత య ఇడాముపహూయాఽఽత్మానమిడాయాముపహ్వయేతేతి సా నః ప్రియా సుప్రతూర్తిర్మఘోనీత్యాహేడామేవోపహూయాఽఽత్మానమిడాయాముప హ్వయతే వ్యస్తమివ వా ఏతద్యజ్ఞస్య యదిడా సామి ప్రాశ్నన్తి [౪] సామి మార్జయన్త ఏతత్ ప్రతి వా అసురాణాం యజ్ఞో వ్యచ్ఛిద్యత బ్రహ్మణా దేవాః సమదధుర్బృహస్పతిస్తనుతామిమం న

ఇత్యాహ బ్రహ్మ వై దేవానాం బృహస్పతిర్బ్రహ్మణైవ యజ్ఞగ్ం సం దధాతి విచ్ఛిన్నం యజ్ఞగ్ం సమిమం దధాత్విత్యాహ సంతత్యై విశ్వే దేవా ఇహ మాదయన్తామిత్యాహ సంతత్యైవ యజ్ఞం దేవేభ్యోఽను దిశతి యాం వై [౫] యజ్ఞే దక్షిణాం దదాతి తామస్య పశవోఽను సం క్రామన్తి స ఏష ఈజానోఽపశుర్భావుకో యజమానేన ఖలు వై తత్కార్యమిత్యాహుర్యథా దేవత్రా దత్తం కుర్వీతాఽఽత్మన్ పశూన్రమయేతేతి బ్రధ్న పిన్వస్వేత్యాహ యజ్ఞో వై బ్రధ్నో యజ్ఞమేవ తన్ మహయత్యథో దేవత్రైవ దత్తం కురుత ఆత్మన్ పశూన్రమయతే దదతో మే మా క్షాయీత్యాహాఽక్షితిమేవోపైతి కుర్వతో మే మోప దసదిత్యాహ భూమానమేవోపైతి॥[౬]

*విద్వాన్ ధ్యాయేద్భవతి యం ప్రాశ్నన్తి యాం వై స ఏకాన్న విగ్ంశతిశ్చ॥**1.7.1**॥*

సగ్గ్ శ్రవా హ సౌవర్చనసస్తుమిఞ్జమౌపోదితిమువాచ యత్సత్రిణాగ్ం హోతాఽభూః కామిడాముపాఽహ్వథా ఇతి తాముపాఽహ్వ ఇతి హోవాచ యా ప్రాణేన దేవాన్ దాధార వ్యానేన మనుష్యానపానేన పితౄనితి ఛినత్తి సా న ఛినత్తీ౩ ఇతి ఛినత్తీతి హోవాచ శరీరం వా అస్యై తదుపాఽహ్వథా ఇతి హోవాచ గౌర్వా [౭] అస్యై శరీరం గాం వావ తౌ తత్ పర్యవదతాం యా యజ్ఞే దీయతే సా ప్రాణేన దేవాన్ దాధార యయా మనుష్యా జీవన్తి సా వ్యానేన మనుష్యాన్ యాం పితృభ్యో ఘ్నన్తి సాఽపానేన పితౄన్ య ఏవం వేద పశుమాన్ భవత్యథ వై తాముపాఽహ్వ ఇతి హోవాచ యా ప్రజాః ప్రభవన్తీః ప్రత్యాభవతీత్యన్నం వా అస్యై తదు [౮] పాఽహ్వథా ఇతి హోవాచౌషధయో వా అస్యా అన్నమోషధయో వై ప్రజాః ప్రభవన్తీః ప్రత్యా భవన్తి య ఏవం వేదాఽన్నాదో భవత్యథ వై తాముపాఽహ్వ ఇతి హోవాచ యా ప్రజాః పరాభవన్తీరనుగృహ్ణాతి ప్రత్యాభవన్తీర్గృహ్ణాతీతి ప్రతిష్ఠాం వా అస్యై తదుపాఽహ్వథా ఇతి హోవాచేయం వా అస్యై ప్రతిష్ఠే [౯] యం వై ప్రజాః పరాభవన్తీరను గృహ్ణాతి ప్రత్యాభవన్తీర్గృహ్ణాతి య ఏవం వేద ప్రత్యేవ తిష్ఠత్యథ వై

తాముపాఽహ్వ ఇతి హోవాచ యస్యై నిక్రమణే ఘృతం ప్రజాః సంజీవన్తీః పిబన్తీతి ఛినత్తి సా న ఛినత్తీ 3 ఇతి న ఛినత్తీతి హోవాచ ప్ర తు జనయతీత్యేష వా ఇడాముపాఽహ్వథా ఇతి హోవాచ వృష్టిర్వా ఇడా వృష్ట్యై వై నిక్రమణే ఘృతం ప్రజాః సంజీవన్తీః పిబన్తి య ఏవం వేద ప్రైవ జాయతేఽన్నాదో భవతి॥[౧౦]

*గౌర్వా అస్యై తత్ ప్రతిష్ఠాఽహ్వథా ఇతి విగ్ంశతిశ్చ॥**1.7.2**॥*

పరోఽక్షం వా అన్యే దేవా ఇజ్యన్తే ప్రత్యక్షమన్యే యద్యజతే య ఏవ దేవాః పరోఽక్షమిజ్యన్తే తానేవ తద్యజతి యదన్వాహార్యమాహరత్యేతే వై దేవాః ప్రత్యక్షం యద్బ్రాహ్మణాస్తానేవ తేన ప్రీణాత్యథో దక్షిణైఽవాస్యైషాఽథో యజ్ఞస్యైవ ఛిద్రమపి దధాతి యద్వై యజ్ఞస్య క్రూరం యద్విలిష్టం తదన్వాహార్యేణా [౧౧] ఽన్వాహరతి తదన్వాహార్యస్యాఽన్వాహార్యత్వం దేవదూతా వా ఏతే యదృత్విజో యదన్వాహార్యమాహరతి దేవదూతానేవ ప్రీణాతి ప్రజాపతిర్ దేవేభ్యో యజ్ఞాన్వ్యాదిశథ్స రిరిచానోఽమన్యత స ఏతమన్వాహార్యమభక్తమపశ్యత్తమాత్మన్నధత్త స వా ఏష ప్రాజాపత్యో యదన్వాహార్యో యస్యైవం విదుషోఽన్వాహార్య ఆహ్రియతే సాక్షాదేవ ప్రజాపతిమృధ్నోత్యపరిమితో నిరుప్యోఽపరిమితః ప్రజాపతిః ప్రజాపతే [౧౨] రాప్త్యై దేవా వై యద్యజ్ఞేఽకుర్వత తదసురా అకుర్వత తే దేవా ఏతం ప్రాజాపత్యమన్వాహార్యమపశ్యన్తమన్వాహరన్త తతో దేవా అభవన్ పరాఽసురా యస్యైవం విదుషోఽన్వాహార్య ఆహ్రియతే భవత్యాత్మనా పరాఽస్య భ్రాతృవ్యో భవతి యజ్ఞేన వా ఇష్టీ పక్వేన పూర్తీ యస్యైవం విదుషోఽన్వాహార్య ఆహ్రియతే స త్వేవేష్టాపూర్తీ ప్రజాపతేర్భాగోఽసీ [౧౩] త్యాహ ప్రజాపతిమేవ భాగధేయేన సమర్ధయత్యూర్జస్వాన్ పయస్వానిత్యాహోర్జమేఽవాస్మిన్ పయో దధాతి ప్రాణాపానౌ మే పాహి సమానవ్యానౌ మే పాహీత్యాహాఽఽశిషమేవైతామా శాస్తేఽక్షితోఽస్యక్షిత్యై త్వా మా మే క్షేష్ఠా అముత్రాఽముష్మిన్లోక ఇత్యాహ క్షీయతే వా అముష్మిన్లోకేఽన్నమితః ప్రదానగ్గ్

హ్యాముష్మిన్లోకే ప్రజా ఉపజీవన్తి యదేవమభిమృశత్యక్షితిమేవైనద్గమయతి నాఽస్యాఽముష్మిన్లోకేఽన్నం క్షీయతే॥[౧౪]

అన్వాహార్యేణ ప్రజాపతే-రసి హ్యాముష్మిన్లోకే పఞ్చదశ చ॥1.7.3॥

బర్హిషోఽహం దేవయజ్యయా ప్రజావాన్ భూయాసమిత్యాహ బర్హిషా వై ప్రజాపతిః ప్రజా అసృజత తేనైవ ప్రజాః సృజతే నరాశగ్ంసస్యాఽహం దేవయజ్యయా పశుమాన్ భూయాసమిత్యాహ నరాశగ్ంసేన వై ప్రజాపతిః పశూనసృజత తేనైవ పశూన్థ్సృజతేఽగ్నేః స్విష్టకృతోఽహం దేవయజ్యయాఽఽయుష్మాన్ యజ్ఞేన ప్రతిష్ఠాం గమేయమిత్యాహాఽఽయురేవాత్మన్ ధత్తే ప్రతి యజ్ఞేన తిష్ఠతి దర్శపూర్ణమాసయో [౧౫] రేవ దేవా ఉజ్జితి మనూదజయన్ దర్శపూర్ణమాసాభ్యామసురానపాఽనుదన్తాఽగ్నేరహముజ్జితిమనూజ్జేషమిత్యాహ దర్శపూర్ణమాసయోరేవ దేవతానాం యజమాన ఉజ్జితిమనూజ్జయతి దర్శపూర్ణమాసాభ్యాం భ్రాతృవ్యానప నుదతే వాజవతీభ్యాం వ్యూహత్యన్నం వై వాజోఽన్నమేవాఽవ రున్ధే ద్వాభ్యాం ప్రతిష్ఠిత్యై యో వై యజ్ఞస్య ద్వౌ దోహౌ విద్వాన్ యజత ఉభయత [౧౬] ఏవ యజ్ఞం దుహే పురస్తాచ్చోపరిష్టాచ్చైష వా అన్యో యజ్ఞస్య దోహ ఇడాయామన్యో యర్హి హోతా యజమానస్య నామ గృహ్ణీయాత్తర్హి బ్రూయాదేమా అగ్మన్నాశిషో దోహకామా ఇతి సగ్గ్స్తుతా ఏవ దేవతా దుహేఽథో ఉభయత ఏవ యజ్ఞం దుహే పురస్తాచ్చోపరిష్టాచ్చ రోహితేన త్వాఽగ్నిర్దేవతాం గమయత్విత్యాహైతే వై దేవాశ్వా [౧౭] యజమానః ప్రస్తరో యదేతైః ప్రస్తరం ప్రహరతి దేవాశ్వైరేవ యజమానగ్ం సువర్గం లోకం గమయతి వి తే ముఞ్చామి రశనా వి రశ్మీనిత్యాహైష వా అగ్నేర్విమోకస్తేనైవైనం వి ముఞ్చతి విష్ణోః శంయోరహం దేవయజ్యయా యజ్ఞేన ప్రతిష్ఠాం గమేయమిత్యాహ యజ్ఞో వై విష్ణుర్యజ్ఞ ఏవాఽన్తతః ప్రతి తిష్ఠతి సోమస్యాఽహం

దేవయజ్యయా సురేతా [౧౦] రేతో ధిషీయేత్యాహ సోమో వై రేతోధాస్తేనైవ రేత ఆత్మన్ధత్తే త్వష్టురహం దేవయజ్యయా పశూనాగ్ం రూపం పుషేయమిత్యాహ త్వష్టా వై పశూనాం మిథునానాగ్ం రూపకృత్తేనైవ పశూనాగ్ం రూపమాత్మన్ధత్తే దేవానాం పత్నీరగ్నిర్గృహపతిర్యజ్ఞస్య మిథునం తయోరహం దేవయజ్యయా మిథునేన ప్ర భూయాసమిత్యాహైతస్మాద్వై మిథునాత్ ప్రజాపతిర్మిథునేన [౧౯] ప్రాఽజాయత తస్మాదేవ యజమానో మిథునేన ప్ర జాయతే వేదోఽసి విత్తిరసి విదేయేత్యాహ వేదేన వై దేవా అసురాణాం విత్తం వేద్యమవిన్దన్త తద్వేదస్య వేదత్వం యద్యద్భ్రాతృవ్యస్యాఽభిధ్యాయేత్తస్య నామ గృహ్ణీయాత్తదేవాఽస్య సర్వం వృఙ్క్తే ఘృతవన్తం కులాయినగ్ం రాయస్పోషగ్ం సహస్రిణం వేదో దదాతు వాజినమిత్యాహ ప్ర సహస్రం పశూనాప్నోత్యాఽస్య ప్రజాయాం వాజీ జాయతే య ఏవం వేద॥[౨౦]

*దర్శపూర్ణమాసయోరుభయతో దేవాశ్వాస్సురేతాః ప్రజాపతిర్మిథునేనాఽఽప్నోత్త్వష్టా చ॥**1.7.4**॥*

ధ్రువాం వై రిచ్యమానాం యజ్ఞోఽను రిచ్యతే యజ్ఞం యజమానో యజమానం ప్రజా ధ్రువామాప్యాయమానాం యజ్ఞోఽన్వా ప్యాయతే యజ్ఞం యజమానో యజమానం ప్రజా ఆ ప్యాయతాం ధ్రువా ఘృతేనేత్యాహ ధ్రువామేవాఽఽ ప్యాయయతితామాప్యాయమానాం యజ్ఞోఽన్వాప్యాయతే యజ్ఞం యజమానో యజమానం ప్రజాః ప్రజాపతేర్విభాన్నామ లోకస్తస్మిగ్గ్స్త్వా దధామి సహ యజమానేనేత్యా [౨౧] హాఽయం వై ప్రజాపతేర్విభాన్నామ లోకస్తస్మిన్నేవైనం దధాతి సహ యజమానేన రిచ్యత ఇవ వా ఏతద్యద్యజతే యద్యజమానభాగం ప్రాశ్ఞాచ్ఛత్యాత్మానమేవ ప్రీణాత్యేతావాన్ వై యజ్ఞో యావాన్ యజమానభాగో యజ్ఞో యజమానో యద్యజమానభాగం ప్రాశ్ఞాచ్ఛతి యజ్ఞ ఏవ యజ్ఞం ప్రతిష్ఠాపయత్యేతద్వై సూయవసగ్ం సోదకం యద్బర్హిశ్చాఽఽపశ్చైచ్ఛత [౨౨] ద్యజమానస్యాఽఽయతనం యద్వేదిర్యత్ పూర్ణపాత్రమన్తర్వేది నినయతి స్వ

ఏవాఽఽయతనే సూయవసగ్ం సోదకం కురుతే సదసి సన్మే భూయాయా ఇత్యాహాఽఽపో వై యజ్ఞ ఆపోఽమృతం యజ్ఞమేవాఽమృతమాత్మన్ధత్తే సర్వాణి వై భూతాని వ్రతముపయన్తమనూప యన్తి ప్రాచ్యాం దిశి దేవా ఋత్విజో మార్జయన్తామిత్యాహైష వై దర్శపూర్ణమాసయోరవభృథో [౨౩] యాన్యేవైనం భూతాని వ్రతముపయన్తమనూపయన్తి తైరేవ సహాఽవభృథమవైతి విష్ణుముఖా వై దేవాశ్ఛన్దోభిరిమాన్లోకాననపజయ్యమభ్యజయన్ యద్విష్ణుక్రమాన్క్రమతే విష్ణురేవ భూత్వా యజమానశ్ఛన్దోభిరిమాన్లోకాననపజయ్యమభి జయతి విష్ణోః క్రమోఽస్యభిమాతిహేత్యాహ గాయత్రీ వై పృథివీ త్రైష్టుభమన్తరిక్షం జాగతీ ద్యౌరానుష్టుభీర్దిశశ్ఛన్దోభిరేవేమాన్లోకాన్ యథాపూర్వమభి జయతి॥[౨౪]

*యజమానేనేతి చైతదవభృథో దిశస్సప్త చ॥**1.7.5**॥*

అగన్మ సువః సువరగన్మేత్యాహ సువర్గమేవ లోకమేతి సందృశస్తే మా ఛిత్సి యత్తే తపస్తస్మై తే మాఽఽ వృక్షీత్యాహ యథాయజురేవైతత్సుభూరసి శ్రేష్ఠో రశ్మీనామాయుర్ధా అస్యాయుర్మే ధేహీత్యాహాఽఽశిషమేవైతామా శాస్తే ప్ర వా ఏషోఽస్మాల్లోకాచ్చ్యవతే యో [౨౫] విష్ణుక్రమాన్క్రమతే సువర్గాయ హి లోకాయ విష్ణుక్రమాః క్రమ్యన్తే బ్రహ్మవాదినో వదన్తి స త్వై విష్ణుక్రమాన్క్రమేత య ఇమాన్లోకాన్ భ్రాతృవ్యస్య సంవిద్య పునరిమం లోకం ప్రత్యవరోహేదిత్యేష వా అస్య లోకస్య ప్రత్యవరోహో యదాహేదమహమముం భ్రాతృవ్యమాభ్యో దిగ్భ్యోఽస్యై దివ ఇతీమానేవ లోకాన్ భ్రాతృవ్యస్య సంవిద్య పునరిమం లోకం ప్రత్యవరోహతి సం [౨౬] జ్యోతిషాఽభూవమిత్యాహాఽస్మిన్నేవ లోకే ప్రతి తిష్ఠత్యైన్ద్రీమావృతమన్వావర్త ఇత్యాహాఽసౌ వా ఆదిత్య ఇన్ద్రస్తస్యైవాఽఽవృతమను పర్యావర్తతే దక్షిణా పర్యావర్తతే స్వమేవ వీర్యమను పర్యావర్తతే తస్మాద్దక్షిణోఽర్ధ ఆత్మనో వీర్యావత్తరోఽథో ఆదిత్యస్యైవాఽఽవృతమను పర్యావర్తతే సమహం ప్రజయా సం మయా

ప్రజేత్యాహాऽऽశిష [౨౭] మేవైతామా శాస్తే సమిద్ధో అగ్నే మే దీదిహి సమేద్ధా తే అగ్నే దీద్యాసమిత్యాహ యథాయజురేవైతద్వసుమాన్ యజ్ఞో వసీయాన్భూయాసమిత్యాహాऽऽశిషమేవైతామా శాస్తే బహు వై గార్హపత్యస్యాऽన్తే మిశ్రమివ చర్యత ఆగ్నిపావమానీభ్యాం గార్హపత్యముప తిష్ఠతే పునాత్యేవాऽగ్నిం పునీత ఆత్మానం ద్వాభ్యాం ప్రతిష్ఠిత్యా అగ్నే గృహపత ఇత్యాహ [౨౦] యథా యజురేవైతచ్ఛతగ్ం హిమా ఇత్యాహ శతం త్వా హేమన్తానిన్ధిషీయేతి వావైతదాహ పుత్రస్య నామ గృహ్ణాత్యన్నాదమేవైనం కరోతి తామాశిషమా శాసే తన్తవే జ్యోతిష్మతీమితి బ్రూయాద్యస్య పుత్రోऽజాతః స్యాత్తేజస్వ్యేవాऽస్య బ్రహ్మవర్చసీ పుత్రో జాయతే తామాశిషమా శాసేऽముష్మై జ్యోతిష్మతీమితి బ్రూయాద్యస్య పుత్రో [౨౯] జాతః స్యాత్తేజ ఏవాऽస్మిన్ బ్రహ్మవర్చసం దధాతి యో వై యజ్ఞం ప్రయుజ్య న విముఞ్చత్యప్రతిష్ఠానో వై స భవతి కస్త్వా యునక్తి స త్వా వి ముఞ్చత్విత్యాహ ప్రజాపతిర్వై కః ప్రజాపతినైవైనం యునక్తి ప్రజాపతినా వి ముఞ్చతి ప్రతిష్ఠిత్యా ఈశ్వరం వై వ్రతమవిసృష్టం ప్రదహోऽగ్నే వ్రతపతే వ్రతమచారిషమిత్యాహ వ్రతమేవ [౩౦] వి సృజతే శాన్త్యా అప్రదాహాయ పరాఙ్ వావ యజ్ఞ ఏతి న ని వర్తతే పునర్యో వై యజ్ఞస్య పునరాలమ్భం విద్వాన్ యజతే తమభి ని వర్తతే యజ్ఞో బభూవ స ఆ బభూవేత్యాహైష వై యజ్ఞస్య పునరాలమ్భస్తేనైవైనం పునరా లభతేऽనవరుద్ధా వా ఏతస్య విరాడ్య ఆహితాగ్నిః సన్నసభః పశవః ఖలు వై బ్రాహ్మణస్య సభేష్ట్వా ప్రాఙుత్క్రమ్య బ్రూయాద్గోమాగ్ం అగ్నేऽవిమాగ్ం అశ్వీ యజ్ఞ ఇత్యవ సభాగ్ం రున్ధే ప్ర సహస్రం పశూనాప్నోత్యాऽస్య ప్రజాయాం వాజీ జాయతే॥[౩౧]

యః సమాశిషం గృహపత ఇత్యాహాऽముష్మై జ్యోతిష్మతీమితి బ్రూయాద్యస్య పుత్రో వ్రతమేవ ఖలు వై చతుర్విగ్ంశతిశ్చ॥

1.7.6॥

దేవ సవితః ప్ర సువ యజ్ఞం ప్ర సువ యజ్ఞపతిం భగాయ దివ్యో గన్ధర్వః। కేతపూః కేతం

నః పునాతు వాచస్పతిర్వాచమద్య స్వదాతి నః॥ ఇన్ద్రస్య వజ్రోఽసి వార్త్రఘ్నస్త్వయాఽయం వృత్రం వధ్యాత్॥ వాజస్య ను ప్రసవే మాతరం మహీమదితిం నామ వచసా కరామహే। యస్యామిదం విశ్వం భువనమావివేశ తస్యాం నో దేవః సవితా ధర్మ సావిషత్॥ అప్స్వ [౩౨] న్తరమృతమప్సు భేషజమపాముత ప్రశస్తిష్వశ్వా భవథ వాజినః॥ వాయుర్వా త్వా మనుర్వా త్వా గన్ధర్వాః సప్తవిగ్ంశతిః। తే అగ్రే అశ్వమాయుఞ్జన్తే అస్మిఞ్జవమాఽదధుః॥ అపాం నపాదాశు హేమన్ య ఊర్మిః కకుద్మాన్ ప్రతూర్తిర్వాజసాతమస్తేనాఽయం వాజగ్ం సేత్॥ విష్ణోః క్రమోఽసి విష్ణోః క్రాన్తమసి విష్ణోర్విక్రాన్తమస్యఙ్కౌ న్యఙ్కావభితో రథం యౌ ధ్వాన్తం వాతాగ్రమను సంచరన్తౌ దూరేహేతిరిన్ద్రియావాన్ పతత్రీ తే నోఽగ్నయః పప్రయః పారయన్తు॥[33]

అప్సు న్యఙ్కౌ పఞ్చదశ చ॥1.7.7॥

దేవస్యాహగ్ం సవితుః ప్రసవే బృహస్పతినా వాజజితా వాజం జేషం దేవస్యాహగ్ం సవితుః ప్రసవే బృహస్పతినా వాజజితా వర్షిష్ఠం నాకగ్ం రుహేయమిన్ద్రాయ వాచం వదతేన్ద్రం వాజం జాపయతేన్ద్రో వాజమజయిత్॥ అశ్వాజని వాజిని వాజేషు వాజినీవత్యశ్వాన్థ్సమత్సు వాజయ॥ అర్వాఽసి సప్తిరసి వాజ్యసి వాజినో వాజం ధావత మరుతాం ప్రసవే జయత వి యోజనా మిమీధ్వమధ్వనః స్కభ్నీత [౩౪] కాష్ఠాం గచ్ఛత వాజేవాజేఽవత వాజినో నో ధనేషు విప్రా అమృతా ఋతజ్ఞాః॥ అస్య మధ్వః పిబత మాదయధ్వం తృప్తా యాత పథిభిర్దేవయానైః॥ తే నో అర్వన్తో హవనశ్రుతో హవం విశ్వే శృణ్వన్తు వాజినః॥ మితద్రవః సహస్రసా మేధసాతా సనిష్యవః। మహో యే రత్నగ్ం సమిథేషు జభ్రిరే శం నో భవన్తు వాజినో హవేషు॥ దేవతాతా మితద్రవః స్వర్కాః। జమ్భయన్తోఽహిం వృకగ్ం రక్షాగ్ంసి సనేమ్యస్మద్యుయవ [౩౫] న్నమీవాః॥ ఏష స్య వాజీ క్షిపణిం తురణ్యతి గ్రీవాయాం బద్ధో అపికక్ష ఆసని। క్రతుం దధిక్రా అను సంతవీత్వత్ పథామఙ్కాగ్ స్యన్వాపనీఫణత్॥ ఉత

స్మాకస్య ద్రవతస్తురణ్యతః పర్ణం న వేరను వాతి ప్రగర్ధినః। శ్యేనస్యేవ ధ్రజతో అఙ్కసం పరి దధిక్రావ్ణ్ణః సహోర్జా తరిత్రతః॥ ఆ మా వాజస్య ప్రసవో జగమ్యాదా ద్యావాపృథివీ విశ్వశమ్భూ। ఆ మా గన్తాం పితరా [౩౬] మాతరా చాऽऽ మా సోమో అమృతత్వాయ గమ్యాత్॥ వాజినో వాజజితో వాజగ్ం సరిష్యన్తో వాజం జేష్యన్తో బృహస్పతేర్భాగమవ జిఘ్రుత వాజినో వాజజితో వాజగ్ం సస్రువాగ్ంసో వాజం జిగివాగ్ంసో బృహస్పతేర్భాగే ని మృఢ్వమియం వః సా సత్యా సంధాऽభూద్యామిన్ద్రేణ సమధత్ధ్వమజీజిపత వనస్పతయ ఇన్ద్రం వాజం వి ముచ్యధ్వమ్॥[౩౭]

*స్కభ్నీతయయవన్ పితరా ద్వచత్వారిగ్ంశచ్చ॥**1.7.8**॥*

క్షత్రస్యోల్బమసి క్షత్రస్య యోనిరసి జాయ ఏహి సువో రోహావ రోహావ హి సువరహం నావుభయోః సువో రోక్ష్యామి వాజశ్చ ప్రసవశ్చాऽపిజశ్చ క్రతుశ్చ సువశ్చ మూర్ధా చ వ్యశ్నియశ్చాऽऽన్త్యాయనశ్చాऽన్త్యశ్చ భౌవనశ్చ భువనశ్చాऽధిపతిశ్చ। ఆయుర్యజ్ఞేన కల్పతాం ప్రాణో యజ్ఞేన కల్పతామపానో [౩౦] యజ్ఞేన కల్పతాం వ్యానో యజ్ఞేన కల్పతాం చక్షుర్యజ్ఞేన కల్పతాగ్ శ్రోత్రం యజ్ఞేన కల్పతాం మనో యజ్ఞేన కల్పతాం వాగ్యజ్ఞేన కల్పతామాత్మా యజ్ఞేన కల్పతాం యజ్ఞో యజ్ఞేన కల్పతాగ్ం సువర్దేవాగ్ం అగన్ మాऽమృతా అభూమ ప్రజాపతేః ప్రజా అభూమ సమహం ప్రజయా సం మయా ప్రజా సమహగ్ం రాయస్పోషేణ సం మయా రాయస్పోషోऽన్నాయ త్వాऽన్నాద్యాయ త్వా వాజాయ త్వా వాజజిత్యాయై త్వాऽమృతమసి పుష్టిరసి ప్రజననమసి॥[౩౯]

*అపానో వాజాయ నవ చ॥**1.7.9**॥*

వాజస్యేమం ప్రసవః సుషువే అగ్రే సోమగ్ం రాజానమోషధీష్వప్సు। తా అస్మభ్యం మధుమతీర్ భవన్తు వయగ్ం రాష్ట్రే జాగ్రియామ పురోహితాః॥ వాజస్యేదం ప్రసవ ఆ

బభూపేమా చ విశ్వా భువనాని సర్వతః। స విరాజం పర్యేతి ప్రజానన్ ప్రజాం పుష్టిం వర్ధయమానో అస్మే॥ వాజస్యేమాం ప్రసవః శిశ్రియే దివమిమా చ విశ్వా భువనాని సమ్రాట్। అదిత్సన్తం దాపయతు ప్రజానన్రయిం [౪౦] చ నః సర్వవీరాం ని యచ్ఛతు॥ అగ్నే అచ్ఛా వదేహ నః ప్రతి నః సుమనా భవ। ప్ర ణో యచ్ఛ భువస్పతే ధనదా అసి నస్త్వమ్॥ ప్ర ణో యచ్ఛత్వర్యమా ప్ర భగః ప్ర బృహస్పతిః। ప్ర దేవాః ప్రోత సూనృతా ప్ర వాగ్దేవీ దదాతు నః॥ అర్యమణం బృహస్పతిమిన్ద్రం దానాయ చోదయ। వాచం విష్ణుగ్ం సరస్వతీగ్ం సవితారం [౪౧] చ వాజినమ్॥ సోమగ్ం రాజానం వరుణమగ్నిమన్వారభామహే। ఆదిత్యాన్ విష్ణుగ్ం సూర్యం బ్రహ్మాణం చ బృహస్పతిమ్। దేవస్య త్వా సవితుః ప్రసవేఽశ్వినోర్ బాహుభ్యాం పూష్ణో హస్తాభ్యాగ్ం సరస్వత్యై వాచో యన్తుర్యన్త్రేణాఽగ్నేస్త్వా సామ్రాజ్యేనాఽభిషిఞ్చామీన్ద్రస్య బృహస్పతేస్త్వా సామ్రాజ్యేనాఽభిషిఞ్చామి॥[౪౨]

*రయిగ్ం సవితారగ్ం షట్త్రిగ్ంశచ్చ॥**1.7.10**॥*

అగ్నిరేకాక్షరేణ వాచముదజయదశ్వినౌ ద్వ్యక్షరేణ ప్రాణాపానావుదజయతాం విష్ణుస్త్ర్యక్షరేణ త్రీన్లోకానుదజయథ్సోమశ్చతురక్షరేణ చతుష్పదః పశూనుదజయత్ పూషా పఞ్చాక్షరేణ పఙ్క్తిముదజయద్ధాతా షడక్షరేణ షడృతూనుదజయన్ మరుతః సప్తాక్షరేణ సప్తపదాగ్ం శక్వరీముదజయన్ బృహస్పతిరష్టాక్షరేణ గాయత్రీ ముదజయన్ మిత్రో నవాక్షరేణ త్రివృతగ్గ్ స్తోమముదజయ [౪౩] ద్వరుణో దశాక్షరేణ విరాజముదజయదిన్ద్ర ఏకాదశాక్షరేణ త్రిష్టుభముదజయద్విశ్వే దేవా ద్వాదశాక్షరేణ జగతీముదజయన్వసవస్త్రయోదశాక్షరేణ త్రయోదశగ్గ్ స్తోమముదజయన్ రుద్రాశ్చతుర్దశాక్షరేణ చతుర్దశగ్గ్ స్తోమముదజయన్నాదిత్యాః పఞ్చదశాక్షరేణ పఞ్చదశగ్గ్ స్తోమముదజయన్నదితిః షోడశాక్షరేణ షోడశగ్గ్ స్తోమముదజయన్ ప్రజాపతిః సప్తదశాక్షరేణ సప్తదశగ్గ్ స్తోమముదజయత్॥[౪౪]

త్రివృతగ్గ్ స్తోమముదజయథ్షట్చత్వారిగ్ంశచ్చ॥1.7.11॥

ఉపయామగృహీతోఽసి నృషదం త్వా ద్రుషదం భువనసదమిన్ద్రాయ జుష్టం గృహ్ణామ్యేష తే యోనిరిన్ద్రాయ త్వోపయామగృహీతోఽస్యప్సుషదం త్వా ఘృతసదం వ్యోమసదమిన్ద్రాయ జుష్టం గృహ్ణామ్యేష తే యోనిరిన్ద్రాయ త్వోపయామగృహీతోఽసి పృథివిషదం త్వాఽన్తరిక్షసదం నాకసదమిన్ద్రాయ జుష్టం గృహ్ణామ్యేష తే యోనిరిన్ద్రాయ త్వా॥ యే గ్రహాః పఞ్చజనీనా యేషాం తిస్రః పరమజాః। దైవ్యః కోశ [౪౫] స్సముబ్జితః। తేషాం విశిప్రియాణామిషమూర్జగ్ం సమగ్రభీమేష తే యోనిరిన్ద్రాయ త్వా॥ అపాగ్ం రసముద్వయసగ్ం సూర్యరశ్మిగ్ం సమాభృతమ్। అపాగ్ం రసస్య యో రసస్తం వో గృహ్ణామ్యుత్తమమేష తే యోనిరిన్ద్రాయ త్వా॥ అయా విష్ఠా జనయన్కర్వరాణి స హి ఘృణిరురుర్వరాయ గాతుః। స ప్రత్యుదైద్ధరుణో మధ్వో అగ్రగ్గ్ స్వాయాం యత్తనువాం తనూమైరయత। ఉపయామగృహీతోఽసి ప్రజాపతయే త్వా జుష్టం గృహ్ణామ్యేష తే యోనిః ప్రజాపతయే త్వా॥[౪౬]

కోశస్తనువాం త్రయోదశ చ॥1.7.12॥

అన్వహ మాసా అన్విద్వనాన్యన్వోషధీరను పర్వతాసః। అన్విన్ద్రగ్ం రోదసీ వావశానే అన్వాపో అజిహత జాయమానమ్॥ అను తే దాయి మహ ఇన్ద్రియాయ సత్రా తే విశ్వమను వృత్రహత్యే। అను క్షత్రమను సహో యజత్రేన్ద్ర దేవేభిరను తే నృషహ్యే। ఇన్ద్రాణీమాసు నారిషు సుపత్నీమహమశ్రవమ్। న హ్యస్యా అపరం చన జరసా [౪౭] మరతే పతిః॥ నాఽహమిన్ద్రాణి రారణ సఖ్యుర్వృషాకపేర్ ఋతే। యస్యేదమప్యగ్ం హవిః ప్రియం దేవేషు గచ్ఛతి॥ యో జాత ఏవ ప్రథమో మనస్వాన్దేవో దేవాన్ క్రతునా పర్యభూషత్। యస్య శుష్మాద్రోదసీ అభ్యసేతాం నృమ్ణస్య మహ్నా స జనాస ఇన్ద్రః॥ ఆ తే మహ ఇన్ద్రోత్యుగ్ర

సమన్యవో యత్సమరన్త సేనాః పతాతి దిద్యున్నర్యస్య బాహువోర్మా తే [౪౦] మనో విష్వద్రియగ్వి చారీత్॥ మా నో మర్ధీరా భరా దద్ధి తన్నః ప్ర దాశుషే దాతవే భూరి యత్తే। నవ్యే దేష్ణే శస్తే అస్మిన్త ఉక్థే ప్ర బ్రవామ వయమిన్ద్ర స్తువన్తః॥ ఆ తూ భర మాకిరేతత్ పరిష్ఠాద్విద్మా హి త్వా వసుపతిం వసూనామ్। ఇన్ద్ర యత్తే మాహినం దత్రమస్త్యస్మభ్యం తద్ధర్యశ్వ [౪౯] ప్ర యన్ధి॥ ప్రదాతారగ్ం హవామహ ఇన్ద్రమా హవిషా వయమ్। ఉభా హి హస్తా వసునా పృణస్వాఽఽ ప్ర యచ్ఛ దక్షిణాదోత సవ్యాత్॥ ప్రదాతా వజ్రీ వృషభస్తురాషాట్ఛుష్మీ రాజా వృత్రహా సోమపా వా। అస్మిన్ యజ్ఞే బర్హిష్యా నిషద్యాఽథా భవ యజమానాయ శం యోః॥ ఇన్ద్రః సుత్రామా స్వవాగ్ం అవోభిః సుమృడీకో భవతు విశ్వవేదాః। బాధతాం ద్వేషో అభయం కృణోతు సువీర్యస్య [౫౦] పతయః స్యామ॥ తస్య వయగ్ం సుమతౌ యజ్ఞియస్యాఽపి భద్రే సౌమనసే స్యామ। స సుత్రామా స్వవాగ్ం ఇన్ద్రో అస్మే ఆరాచ్చిద్ద్వేషః సనుతర్యుయోతు॥ రేవతీర్నః సధమాద ఇన్ద్రే సన్తు తువివాజాః। క్షుమన్తో యాభిర్మదేమ॥ ప్రో ష్వస్మై పురోరథమిన్ద్రాయ శూషమర్చత। అభీకే చిదు లోకకృత్సఙ్గే సమత్సు వృత్రహా। అస్మాకం బోధి చోదితా నభన్తామన్యకేషామ్। జ్యాకా అధి ధన్వసు॥[౫౧]

*జరసా మా తే హర్యశ్వ సువీర్యస్యాఽధ్యేకం చ॥**1.7.13**॥*

*పాకయజ్ఞగ్ం సగ్గ్ శ్రవాః పరోక్షం బర్హిషోఽహం ధ్రువామగన్మేత్యాహ దేవ సవితర్దేవస్యాహం క్షత్రస్యోల్బం వాజస్యాగ్ని రేకాక్షరేణోపయామగృహీతోసి నృషదమన్వాహ త్రయోదశ॥**13**॥*

*పాకయజ్ఞం పరోక్షం ధ్రువాం వి సృజతే చ నః సర్వవీరాం పతయః స్యామైకపఞ్చాశత్॥**51**॥*

పాకయజ్ఞం ధన్వసు॥

॥హరిః ఓమ్॥

॥శ్రీ కృష్ణార్పణమస్తు॥

॥ఇతి ప్రథమకాణ్డే సప్తమః ప్రశ్నః॥